

Дата: 19.05.22 Урок: Дизайн і технології Клас:3-А Вчитель: Довмат Г.В.

Тема уроку. Вишиванка — наш невмирущий оберіг

Мета уроку:

формувати предметні компетентності: навчити учнів читати візерунки; розширити та узагальнити знання окремих традицій та обрядів українського народу; пробудити пізнавальні інтереси до вивчення символів та кольорів української народної вишивки;

формувати ключові компетентності: прищеплювати любов та повагу до звичаїв, традицій українського народу. :

виховувати глибоке почуття любові до батьків, пошани до людей праці; не забувати своєї національної культури; прививати бажання мати вишиту сорочку і зберігати успадковані від попередніх поколінь сорочки, рушники як сімейний скарб; виховувати естетичний смак, захоплення красою мистецтва; дбайливе ставлення до різновидів народної творчості як до витворів високого мистецтва українського народу.

Обладнання: роздатковий матеріал; ілюстрації фрагментів вишивки; сучасна вишивка. Музичне оформлення – виконання пісні Квітки Цісик «Два кольори» (протягом уроку).

Хід уроку

I. Організаційний момент

**- Вчитель. Як сказав один мудрець: «Зібратись разом - це початок,
Триматись разом – це прогрес,
Працювати разом – це успіх».**

➤ Отже, бажаю вам успіху!

II. Мотивація навчальної діяльності

– *Як ви гадаєте, яка тема сьогоднішнього уроку?*

Відповідь учнів.

III. Оголошення теми і мети уроку

IV. Актуалізація опорних знань

➤ Створення «Асоціативного куща» до вишиванка (колективна робота)

➤ *Які асоціації у вас викликає слово «вишиванка»?*

V. Вивчення нового матеріалу

<https://www.youtube.com/watch?v=a2yATdDoSvk>

Учитель. Вишиванка — *наш немирущий оберіг*. Вона зігріта теплом материнської любові, осяяна мудрістю батька. У ній — корінь нашого народу. Вона — символ любові, добра і краси.

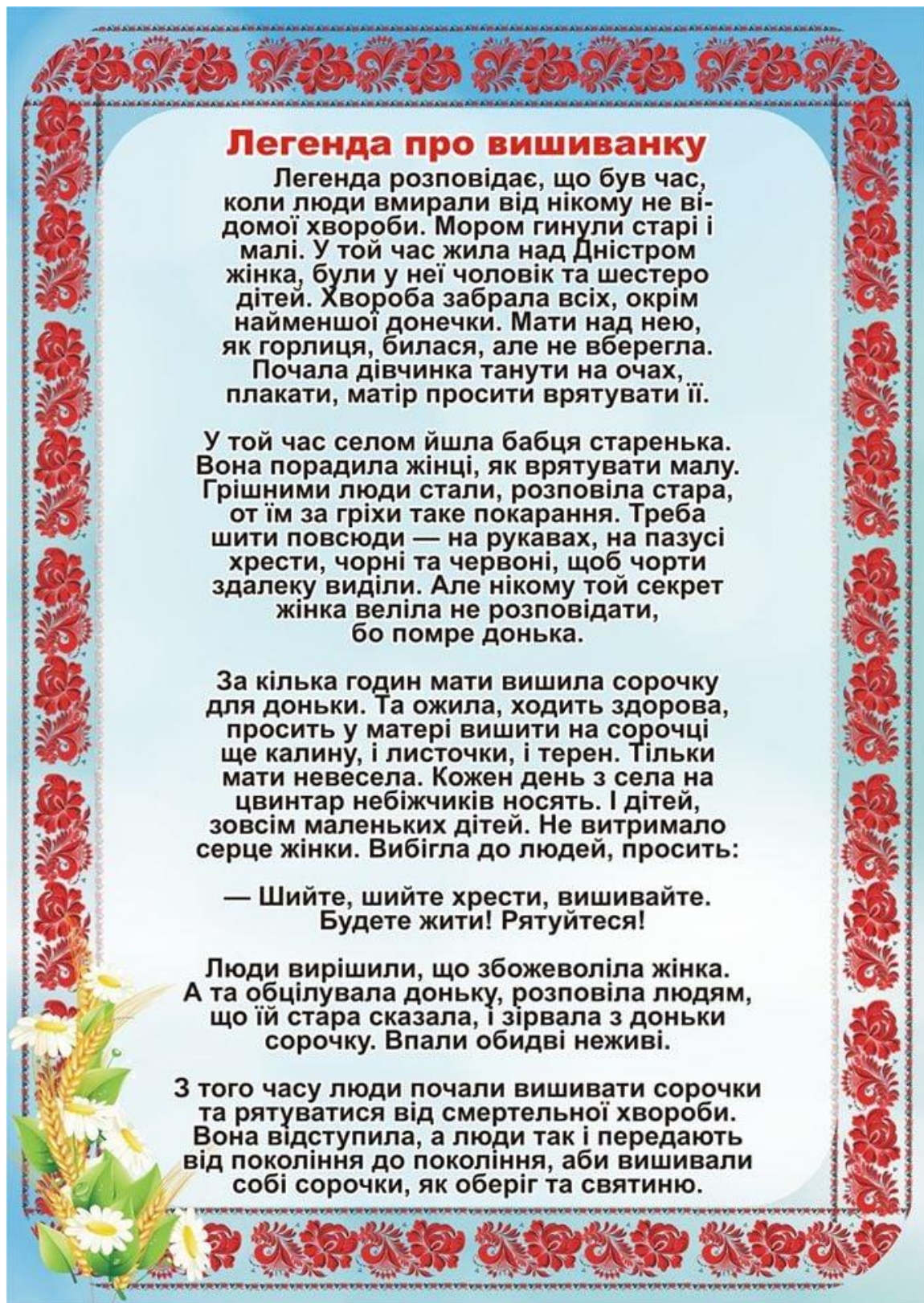
У культурі практично будь-якого народу є речі, які яскраво відображають його особливу національну традицію. Вишиванка - яскравий приклад і підтвердження цьому.

Вишиванки – це свято нашого народу,
Ось чому свої секрети довіряють від роду й до роду.
Археологи знайшли у Товстій Могилі
Пектораль – на ній в малюнках скіфи зобразили,
Що у першому столітті до нашої ери
Були вишиванки й їх носили прадавні панянки.
Символи із давнини так передавались,
Що й до нині відповідні регіонами стали.
На формування одягу фактори впливали,
Спираючись на які, жінки й майстрували.
Ось, наприклад це – природні умови,
Або місцевість проживання одного із народів.
Потім здібності майстринь сплетені з любові,
І культура і традиції, а ще віяння нові.
Українська вишиванка має свій характер,
Це ж мінімум узору: ромби, кола, хрест і крапки.
Також крій простий і колір спокійний, приємний,
Найчастіше білий був – символ невід’ємний.

➤ **Вправа «Знайди відмінність».** *Знайдіть відмінності між українським і російським жіночими національними костюмами.*

➤ **Вчитель.**

➤ Легенда про вишиванку

Вишивка - вид народного декоративно-прикладного мистецтва, орнаментальне або сюжетне зображення на тканинах, шкірі, виконане різними ручними або машинними швами.

➤ **Учениця.** Узор вручну, широка планка,

легенький запах ковили,
моя сорочка вишиванка,
вся ніби сплетена з трави.
Дніпра потоки, степ, простори,
по лівій й правій стороні.
Червоно - чорні всі узори,
мережив ряд на полотні.

- **Основні поняття – орнамент і рапорт.**

Вчитель. *Символ* (від грецьк. — знак, прикмета, ознака) — умовне позначення будь-якого предмета, поняття або явища, що використовується для збереження і передавання інформації.

І сьогодні ми розглянемо це поняття на прикладі найпоширенішого виду декоративно-прикладного мистецтва – вишивці.

Ще з давніх часів язичництва у слов'ян була віра, що той чи інший колір має величезний вплив на людину, тому усі відтінки та кольори на вишитому українському одязі наділені особливими і мають своє магічне значення.

Вишиванки мали багату **кольорову гаму**. На кожній сорочці можна побачити у візерунках певний домінуючий колір.

Червоний колір використовувався, як незамінний атрибут безлічі обрядових ритуалів українського народу. Він символізував гармонію, кохання і захищав від усього поганого.

Втіленням добробуту і достатку в українських вишивках символізує **чорний колір**. У той же час, вважається, що він відштовхує негативну силу і поглинає позитив.

Зелений колір - це життя, пробудження природи. Наші предки вірили, що саме цей колір неодмінно зможе принести мир і спокій українському народу.

Синій колір символізував небо, воду та душевний спокій. У слов'ян він служить, як потужний оберіг у будь-якій складній життєвій ситуації.

Жовтий колір - сонячне світло і багатство. Особливе місце в українській вишивці займають жовтий колір і золотий. Вважається, що ці кольори символізують Сонце, небесний вогонь, сяйво Божественної мудрості, а також багатство

- *Що побажала хлопцеві дівчина, що подарила сорочку з таким візерунком?*

- **За мотивами орнаменти поділяються на кілька груп:**

Геометричний орнамент – складається з поєднаних у кольорі геометричних елементів, які чітко чергуються.

Рослинний – складається з рослинних елементів, декоративно стилізованих квітів, листя, гілок тощо.

Зооморфний – характеризується орнаментальними композиціями, як реалістичними, так і стилізованими зображеннями птахів, тварин, риби.

Антропоморфний – стилізоване зображення силуетів людей.

➤ **Метод: «Міні – практикум»**

За запропонованими ілюстраціями визначити види орнаментів.

- геометричний;
- рослинний;
- антропоморфний;
- зооморфний.

24 ЩО СИМВОЛІЗУЮТЬ ОРНАМЕНТИ НА ВИШИВАНЦІ	
	Квадрат Благополуччя, мир, достаток; земне поле
	Ромб Союз сонця і землі, плодючість
	Ромб із крапкою посередині – засіяне поле
	Коло Символ сонця, божественна енергія, безперервність буття і вічність
	Рослинний мотив Чистота, процвітання роду та життя
	Калина Любов, багатство, краса; материнство (кущ – мати, ягоди – дітвори).
	Гілки дуба На чоловічих сорочках прообраз Перуна
	Виноград Сімейне щастя

24 ЩО СИМВОЛІЗУЮТЬ ОРНАМЕНТИ НА ВИШИВАНЦІ	
	Дерево життя Краса, молодість, оновлення душі і тіла; безсмертя, відродження після смерті, родючість
	Серце Символ переважно на весільних сукнях для щасливого сімейного життя
	Зорі Складені у форму Алатир – зв'язок людини з космосом; оберіг від зла і негативу, захищає від хвороб і безсилля
	Хвилясті лінії Зигзаги – вода, дощ, плінність часу та еволюція Всесвіту
	Хрест Оберіг від злих духів. Прямий хрест – символ Творця, Сонця чоловічого начала; косий хрест – жіноче начало, Місяць
	Сварга Символ сонячного культу, домашнього вогнища, родинного щастя
	Повна роза Або восьмипроменева зірка – поєднання жіночого і чоловічого начал, що дає життя усьому. Цей символ часто називають Зіркою Богородиці і вишивають на іконах Діви Марії
	Кривий танець Або безконечник – життєвий шлях, символ вічного буття, сили та життєвої енергії

- «Прочитати знаки – задача важка» (Розшифрувати анограми).
Анограми Відповіді

1. АВКАРТД КВАДРАТ
2. РМБО РОМБ
3. АКЛИНА КАЛИНА
4. ОНДРГАИВ ВИНОГРАД
5. ТЕХСР ХРЕСТ
6. ЛХИВЯ ХВИЛЯ
7. ОЛРИНСИ РОСЛИНИ
8. АОРЖ РОЖА
9. РОЗІ ЗОРІ
10. ГАРСАВ СВАРГА

Слово вчителя.

VI. Практична діяльність учнів.

• Вправа «Візерунок настрою». (Картки)

Чи знаєте ви, що від настрою залежить якість роботи? Учені з'ясували, що за відповідним кольором можна охарактеризувати емоційний стан людини. Тож я пропоную всім визначити характер свого настрою. Перед вами на дошці – незвичайний орнамент. Це візерунок настрою, він допоможе нам визначитися з емоційним станом та налаштуванням на сьогоднішній урок. Заплющте очі на кілька секунд і уявіть, з яким кольором асоціюється ваш сьогоднішній настрій (синій, зелений, червоний, жовтий, коричневий, чорний, сірий). Тепер підійдіть до візерунка, візьміть листочок відповідного кольору і прикріпіть його на виноградній лозі.

Ключ до трактування «Візерунка настрою»

Учені з'ясували, що колір необхідний для душі людини, як повітря – для тіла. Він впливає на її емоційний стан, характер, життєдіяльність у навколишньому середовищі. Вивченням впливу кольорів на свідомість та здоров'я людини займається наука кольоротерапія, до якої на сьогоднішньому уроці приєднаємось і ми! Отож, розгляньмо зв'язок між кольором та емоційним станом людини:

- **синій** – спокій, задоволення;
- **зелений** – упевненість;
- **червоний** – збудженість, агресивність;
- **жовтий** – активність, бажання спілкуватися, веселість;
- **коричневий** – тривога;
- **чорний** – страх;
- **сірий** – стрес, гіркота

➤ **Практична робота «Дизайнер вишиванок».** Створення макету чоловічої (або жіночої) сорочки вишиванки та оздоблення її орнаментом (техніки орігамі та аплікація).

- *Постановка практичного завдання.*
- *Техніка безпеки при роботі з ножицями*
- *Демонстрація вчителем зразку та послідовності виготовлення макету вишиванки.*

➤ *Поточний інструктаж.*

VII. Підбиття підсумків заняття

➤ *Хмаринки слів. Розшифрувати прислів'я.*

- Як мати рідненька, то й сорочка біленька
- Хочеш сорочку мати – не треба зівати

VIII. Підбиття підсумку уроку

➤ *Демонстрація робіт.*

- Отже, народне вишивання – живе мистецтво, яке постійно розвивається. Це величезне багатство, створене протягом віків тисячами безіменних талановитих народних майстринь.

Наше завдання – не розгубити мистецтво вишивання, не забути власної національної культури та передати наступним поколінням.

«Код нації» – так називають українську вишиванку. І це не просто красиві слова. Українські вишиванки підкорюють світ, зачаровуючи людей своєю самобутністю та глибоким змістом вишивки. Чимало зірок світового рівня, зокрема, Ніколь Кідман, Демі Мур, Холлі Беррі, Сальма Хаєк, Сандра Буллок обирають саме український національний одяг.

➤ **«Закодовані імена». Подарунок дітям – роздруковані імена, закодовані у вишивки.**

➤ **Рефлексія. «Мікрофон»** (технологія незакінчених речень)

- На уроці мені цікаво було...
- Найбільше мені сподобалося...
- Я знаю....
- Я вмію.....
- Я іду з уроку...

IX. Домашнє завдання.

Виконати практичну роботу . Світлину з результатом роботи на **Human.**

<https://www.youtube.com/watch?v=aMQV2dG3qVU>

